

25 ақпан,
Сейсенбі,
2020 жыл.

uil-gazet@mail.ru

Газет 1930
жылдың
қараша айынан
бастап шығады.

Ойыл

**ОЙЫЛ АУДАНЫНЫҢ ӘКІМІ
ҚАЗЫБАЕВ АСҚАР
ҚАЙЫРҒАЛИҰЛЫНЫҢ
1 НАУРЫЗ – АЛҒЫС АЙТУ КҮНІНЕ
АРНАЛҒАН ҚҰТТЫҚТАУ СӨЗІ**

Қадірменді ағайын!
Құрметті жерлестер!

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев Қазақстан халқы Ассамблеясының құрылған күні 1 наурызды елімізде Алғыс айту күні деп жариялап, арнайы жарлыққа қол қойған болатын. 1 наурыз – Алғыс айту күні мерекесінің терең мағынасы мен мәні бар.

Наурыз – көктемнің белгісі, ал 1 наурыз – ізгіліктің мерекесі, Наурыз мейрамы аталып өтілетін шуақты айдың басы.

Бұл күн – Қазақстандағы барлық этнос өкілдерінің өзара құрметі мен татуластығы айрықша білінген күн, сонау саяси қудалау жылдары біздің Отанымызға жер аударылып, қазақ жерінен пана тапқан жандардың риясыз алғыс айту күні.

Бұл – тағдыр төлкегімен Қазақстан жеріне еріксіз қоныс аударған түрлі этностардың миллиондаған өкілдерінің құтты қонысына айналған қасиетті қазақ жері мен қонақжай қазақ халқына терең тағзымының белгісі.

Қазақ халқы қиын-қыстау заманда олардың басына түскен ауырталықты қайыспай бірге көтере білді, бұл бүгінгі таңда еліміздегі түрлі ұлт өкілдерінің арасындағы адамгершілік қарым-қатынастың өнегелі өлшеміне айналды. Сондықтан елдің тұтастығы мен бірлігі, татулығы мен тыныштығы ең басты назарда.

Еліміздің барлық өңірлерінде аталып отырған бүгінгі Алғыс айту - қазақстандық дамудың үлгісін бүкіл өлемге тағы бір мәрте айшықтап, ұлтаралық келісім мен достықты одан өрі нығайта түспек.

Қазіргі таңда елімізде 130-ға жуық, ал облысымызда 90-нан астам ұлт өкілдері ынтымақтаса еңбек етіп, еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуына елеулі үлестерін қосуда.

Қазіргі таңда облысымызда «Достық» үйінде орналасқан 19 этномөдени орталық өкілдері татулық пен ұлтаралық келісімді одан өрі нығайту мақсатында мемлекеттік саясаттың жүзеге асырылуына қолдау көрсетіп келеді.

Ауданымызда әр ұлт өкілдерінен құралған «Достық», «Замандас» аналар клубтарының мүшелері де жастарға ақыл кеңестерін беріп, қоғамдық-саяси, мәдени шараларға белсене атсалысып келеді.

Тұрақтылық пен тыныштық салттан құрған еліміздің дәулеті мен сәулеті келісіп, әлеуеті мен қуаты еселеп артуда.

Мұның барлығы елімізді мекендеуші барлық этностардың ынтымағы мен бірлігінің арқасы.

Қымбатты жерлестер!

Алғыс айту күні – бір-бірімізге құрмет көрсететін күн, ортақ тарихымызды ұлықтайтын мереке.

Көктемнің алғашқы белгісіндей болатын осынау мереке қазақ жеріндегі татулық пен бірлікті, молшылық пен Тәуелсіздікті нығайта берсін! Баршаңыздың отбасыларыңызға амандық пен саулық тілеймін!

**Құрметпен,
Ойыл ауданының әкімі**

А.Қазыбаев

МАЛ ҰРЛЫҒЫ – ЖЕКЕ БАП ҰРЫҒА ЖАЗА КӨП

Елімізде бұл қылмыс күні бүгінге дейін кең етек алып келді. Оның басты себебі – жазаның жеңілдігі. Соңғы кездері тұрғындар мал ұрлығын ауыздықтау, жауапкершілігін күйшейту, жазаны қатайту жөнінде өртүрлі мінбелерде ұсыныстар айтып келеді. Төрт түлікке қол сұғу – ауыл адамын күнгері көзінен айырумен бірдей. Осыған тосқауыл керек. Қазір мал ұрлау көсіпке айналғандығын алға тартқан тұрғындардың тілегін ескерген мемлекет басшысының кейбір баптарын жетілдіру туралы тапсырма берген еді.

Бұл туралы «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық, қылмыстық-процестік заңнаманы жетілдіру және жеке адам құқықтарының қорғалуын күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заңында қарастырылды.

Жан-жақты зерделеніп, ұзақ талқылаудан өткен жобаны 2019 жылдың 26 желтоқсаны күні Парламент депутаттары мақұлдаса, сол күні Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев қол қойды. Нәтижесінде қылмыстық кодекске 4 бөлімнен құралған жаңадан арнайы бап қосылды. Кейбір ірі көлемде ұрланған малға жаза адам

өліміне қатысты қолданылатын жазаға теңестірілді деп айтуға өбден болады. Бұл қылмыскерлердің, әсіресе топтасқан, ұйымдасқан қылмыстың алдын-алуға үлкен септігін тигізеді. Мәселен, жаңа заңда мал ұрлығы үшін 3 мың АЕК көлемінде айыппұл салу немесе мүлкін тәркілеу, 5 жылға дейін бас бостандығынан айыру жазасы белгіленді. Ал, бұрынғы заңда 1 мың АЕК көлемінде айыппұл салынып, 3 жылға дейін мерзімге ғана сотталатын. Сонымен қатар, бірнеше рет қайталанған мал ұрлығы үшін мүлкі тәркіленіп, 5 жылдан 10 жылға дейін бас бостандығынан айырылады. Және басты ерекшелігі – таралғандығын ескерілмейді. Ал, аса ірі көлемде және қылмыстық топ болып ұрлық жасаса, 12 жылға дейін бас бостандығынан айыру көзделген. Аталған заң биылғы жылдың 10-шы қаңта-рынан бастап қолданысқа енгізілді.

Сондықтан, «Ұрлық түбі – қорлық» - деген осы. Ал, қолданысқа енгізілген жаңа заң бойынша мал ұрлығы мүлкінің бөрі тәркіленсе, ұрпағын үшін де қорлық.

Марат СМЕТОВ,

Ойыл аудандық полиция бөлімі бастығының орынбасары.

БАЛҒЫНДАРДЫҢ БЕЛЕСІ

Биыл Совет әскерінің Ауғанстан аймағынан шығарылғанына 31 жыл толды. Осы орайда өткен аптада Ақтөбе қаласында 2006-2007 жылы туылған кіші жасөспірімдер арасында бокстан облыстық турнир өткізілді. Айтулы турнирге біздің ауданның да жасөспірімдері қатынасып, ауданның намысын қорғады. Әуесқой бокшыларымыздың алғашқы қадамдары оң нәтиже берді. Бұрын-соңды мұндай додаларға қатынасып көрмеген балғындарымыз шаршы алаңда бапкерінен үйренген айла-тәсілді қолдануға барын салды. Нәтижесінде 52 килограмм салмақ дәрежесінде Ш.Бекмұхамбетова атындағы мектеп-гимназиясының 7 сынып оқушысы Мейрамбек Аманжолов ІІІ орынға қол жеткізе, 55 килограмм салмақ дәрежесінде Ж.Жүсіпбаев атындағы Ойыл қазақ орта мектебінің 7 сынып оқушысы Нұртас Жердемов ІІ орынды иеленген. Біз осыдан тура бес жыл бұрын ауданнан бокс үйірмесін ашып, талай балғын-

дарымызды шыңдап жүрген Сөйтжан Ермағамбетовпен тілдесу барысында айтулы турнирде бақтарын сынаған балғындарымыздың боқтың әдіс-тәсілдерін ұтымды пайдалануда әлі де шикілік барын жасырмады. Сондай-ақ, аудандағы бокс үйірмесінің бас жаттықтырушы Сөйтжан Ермағамбетов *«Біздің ауданда бокстан бәсеке жоқ. Ауданның әр округтерінен бокстың футболдарын ашу қажет. Сонда ғана бокстан үнемі турнирлер өткізіп, балғындарымыздың шаршы алаңда өбден шыңдалып, байрақты бәсеке-лерінде топ жаруларына жол аша аламыз. Осындай қолдау мен бірлескен жұмыстың нәтижесінде біздің балғын бокшыларымыздан шаршы алаңда қандай қарсылас болмасын жасқанбай жұдырықтаса алатын мықты чемпиондар шығаруға болады»*, - дейді.

Муса ӘДІЛБАЙҰЛЫ,
Ойыл селосы.

Қызға тиым

тәрбиесізден бастамақы

ӨТКЕН АПТАНЫҢ БЕЙСЕНБІСІНДЕ «ШҰҒЫЛА» МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ ДЕМАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫНА КӨМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРДЫҒЫ ІСТЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚОРҒАУ ЖӨНІНДЕГІ АУДАНДЫҚ КОМИССИЯНЫҢ ЖҰМЫС ЖОСПАРЫНА СӘЙКЕС «МЕКТЕП ЖАСЫНАН ЕРТЕ ЖҮКТІЛІКТІ АЛДЫН АЛУ ЖӘНЕ ГИГИЕНАЛЫҚ ТАЗАЛЫҚТАР ЖӨНІНДЕ ҚЫЗ БАЛАЛАР МЕН КЕЗДЕСУ» МӘСЕЛЕСІ БОЙЫНША ҚЫЗ БАЛАЛАР ЖИНЫН ӨТКІЗІЛДІ.

Осыған орай студенттер мен мектептің жоғарғы сынып оқушылары мектептердің психологтары, әлеуметтік педагогтар мен қыздар клубының тәрбиешілері қатысты. Аталған шараға «Замандас аналар» клубының тәрбиешісі Гүлжан Булаева, «Замандас аналар» клубының Зоя Дауылбаева қыз балалардың тәрбиесі жөнінде кеңірек тоқталса, Ойыл ауданы полиция бөлімі аға анықтаушысы полиция подполковнигі Марал Ғалымжан, аудан әкімі аппаратының персоналды басқару (кадр) қызметі бөлімінің басшысы Гүлнұр Дүсіпова, аудандық білім бөлімінің әдіскері Сағида Досымбаева, аудандық

аурухананың жасөспірімдер дәрігері Назира Аралова, Салауатты өмір салтын қалыптастыру маманы Айгүл Майлыбаева, аудандық ауруханасының акушеркасы Анар Наурызбаева өз салаларындағы «Ерте жүктіліктің зияны», «Жыныстық зиян», «Қыз балалардың гигиенасы» бойынша мәліметтер ақыл кенестерін айтты. Қатысушыларға әлеуметтік бейнеролик көрсетіліп, алдынан мақсатында мәсәләлер келтірілді.

Г.ЕРМАҒАНБЕТОВА,
Аудан әкімі аппаратының персоналды басқару (кадр) қызметі бөлімінің бас маманы.

ЗАҢ КҮШЕЙДІ, ЖАЗА ҚАТАҢ

2019 жылы 27-ші желтоқсанда Қазақстан Республикасының Президенті кейбір заңдарға өзгертулер мен толықтырулар енгізіп, оның ішінде өкімшілік құқық бұзушылық заңнаманы жетілдіру және жеке адам құқықтарының қорғалуын күшейту мәселелері бойынша бір қатар өзгертулер енгізіліп, Заң 11.01.2020 жылы күшіне енді. Жаңа заң бойынша, көлік құралын алкогольдік масаң күйде басқарғаны үшін де жаза қатаңдатылды.

Атап айтқанда, Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстің ескі редакциясының 608-бабының 1-бөлігінде яғни, жүргізушінің көлік құралын алкогольдік масаң күйде басқарғаны үшін 3 жылға көлік құралын басқару құқығынан айыру жазасы болса, қазіргі таңда аталған бап бойынша жазасы күшейтіліп, 15 тәулікке өкімшілік қамаққа алу және 7 жыл мерзімге көлік құралын басқару құқығынан айыру жазасына өзгертілді. Сондай-ақ, Кодекстің ескі редакциясында жүргізушінің көлік құралын

алкогольдік масаң күйде басқарған адам жәбірленушінің денсаулығына қылмыстық жазаланатын іс-әрекет белгілері жоқ зиян келтірумен немесе көлік құралдарын бүлдіруге өкеп соққаны үшін 5 жылға көлік құралын басқару құқығынан айыру жазасы болса, қазіргі таңда жаңа өзгеріс бойынша 20 тәулікке өкімшілік қамаққа алу және 7 жыл мерзімге көлік құралын басқару құқығынан айыру жазасы көзделген.

Соған қарамастан аталған баптың қатаңдатылғанын ескермей 1 тұрғын осындай құқық бұзушылыққа жол берген. Дәлірек айтсақ, ол Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодекстің 608-бабы 1 бөлігімен құқық бұзушылық жасап, сот қаулысы негізінде он бес тәулікке өкімшілік қамаққа алынып және жеті жыл мерзімге көлік құралын басқару құқығынан айырылды.

Демек, аталған заңның қатаңдатылғанын көруге болады, сол себепті аудан тұрғындарын құқық бұзушылыққа жол бермеуге шақырамыз.

Ойыл аудандық прокуратурасы

ҚҰРМЕТТІ ЕАЭО ЕЛДЕРІНЕН ӘКЕЛІНГЕН КӨЛІК ИЕЛЕРІ!

Қазіргі уақытта ЕАЭО елдерінен әкелінген көлік құралдарын тіркеуге мүмкіндігі жоқ көлік иелеріне заңнамамен 2020 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша әкелінген көлік құралдарын уақытша тіркеуге мүмкіндік берілгенін назар аударамыз.

Уақытша тіркеу 2021 жылдың 1 наурызына дейін жарамды және басқа адамдарға пайдалану мен иеліктен шығару құқығын беруге шектеу қою арқылы жүзеге асырылады. Бұл ретте, уақытша тіркеу үшін мемлекеттік тіркеу үшін алым және мемлекеттік баж талап етіледі. Сонымен, тұрғылықты жері бойынша мамандандырылған мемлекеттік қызмет көрсету орталығына көлік құралын уақытша тіркеуге қою үшін келесі құжаттарды ұсыну қажет:

1. жеке куәлік;
2. көліктің бұрынғы нөмірі;
3. нөміршікті растайтын құжаттар;
4. төлем үшін түбіртектер; бастап-

Ойыл ауданы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасы

225 БАЛАҒА ӘЛЕУМЕТТІК ПАКЕТ БЕРІЛДІ

ӨТКЕН АПТАДА ОЙЫЛ АУДАНЫ ҚҰМЫСПЕН ҚАМТУ ОРТАЛЫҒЫ ФИМАРАТЫНДА 2020 ЖЫЛДАН БАСТАП МЕМЛЕКЕТТІК АТАУЛЫ ӘЛЕУМЕТТІК КӨМЕКТІҢ ЖАҢА ФОРМАТЫНА СӘЙКЕС МЕМЛЕКЕТТІК АТАУЛЫ ӘЛЕУМЕТТІК КӨМЕК АЛУШЫ ОТБАСЫЛАРЫНЫ БАЛАЛАРЫНА ӘЛЕУМЕТТІК КЕПІЛДЕНДІРГЕН ПАКЕТ ТАБЫСТАЛДЫ.

Айтулы шараға аудан әкімі Асқар Қазыбаев пен бірқатар мекеме басшылары және осы тауарлармен қамтамалемелуші жеке кәсіпкер Құлжамал Әліп және атаулы әлеуметтік көмек алушы отбасылар қатысты. Өз кезегінде 2020 жылдан бастап мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек ережесіне енгізілген табысы аз отбасылардың 1-3 жас, 3-6 жас аралығында балаларына кепілдік берілген әлеуметтік топтамалар азық-

түлік шеңберінде ай сайын және тоқсанына бір реттік тұрмыстық химия тауарлары беріледі. Осы бағытта аудан бойынша қаңтар айына жалпы саны 156 отбасынан 225 балаға әлеуметтік пакет тиесілі. Апта басынан бастап аудан орталығындағы және ауылдық округтердегі мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек алушы отбасыларына әлеуметтік пакет берілетін болады. Өз тілшіміз.

КАДР ТАПШЫЛЫҒЫ ТАЛҚЫЛАНДЫ

Өткен сәрсенбіде ауданымызға Сақтаған Бөйішев атындағы Ақтөбе университетінің президенті, философия ғылымдарының докторы Ахан Бекежан арнайы келді. Кездесу барысында аудан әкімі Асқар Қазыбаев 2017 жылдан бастап күндізгі және кешкі бөлімде мамандар даярлайтын Сақтаған Бөйішев атындағы жоғары медициналық колледжі арқылы ауданға қажетті мамандар тарту бойынша өңіміне өрбітті. Кездесуге аудандық аурухананың бас дәрігері Сәндібек Нұрбаев пен аудандық білім, дене шынықтыру және спорт бөлімінің басшысы Серік Меруенов қатысып, ауданға қажетті мамандарды тарту, жас мамандар арасында түсіндірме жұмыстарын жүргізу бойынша іс-шаралар ұйымдастыруға келісім жүргізілді.

ҚҰРЫЛЫС МАТЕРИАЛДАРЫ ҚАУІПСІЗ БОЛУЫ ТИІС!

ҚАЗАҚСТАН НАРЫҒЫНДА ЦЕМЕНТ ӨНІМДЕРІНІҢ АЛАР ОРЫНЫ ЕРЕКШЕ. ТӘУЕЛСІЗДІК АЛҒАН ЖЫЛДАРДАН БАСТАП ЕЛДЕГІ ҚҰРЫЛЫС ҚАРҚЫНЫ ЖҰЛ САЙЫН ҰЛҒАЙЫП КЕЛЕДІ. ОСЫ СЕБЕПТЕН ЦЕМЕНТКЕ ДЕГЕН СУРАНЫС ЖЫЛ САЙЫН ӨСУДЕ. ҚАЗІР ІШКІ НАРЫҚТЫ ЦЕМЕНТПЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУГЕ МҮМКІНДІКТЕР КӨП, АЛАЙДА БҰЛ САЛАНЫҢ ДАМУЫМАЙ, НАРЫҚТЫҢ ИМПОРТҚА ТІКЕЛІ ТӘУЕЛДІЛІГІ АШЫҚ БІЛІНУДЕ.

Аталмыш бағыт бойынша мемлекет тарапынан ауқымды жұмыстар атқарылууда және бұл өнеркәсіп түрін жетілдіру мақсатында «Бизнестің жол картасы 2020» секілді бағдарламалар қабылданды. Бұл бағдарлама бойынша көптеген тың жобалар жүзеге асырылды. Қазіргі таңда Қазақстан бойынша оннан астам цемент зауыты жұмыс істеуде. Оларда шығарылатын өнімдердің өнімдерінен салыстырғанда елде-қайда жоғары. Қазір бұл зауыттар цемент өндірісінде өлемнің соңғы технологияларын қолдануда және көптеген этаптары автоматтандырылған соған сай өнім бағасында арзанырақ. Алайда цемент шығаратын зауыттар еліміздің кей облыстарында болмағандықтан ол жерлерге тасымалдау қымбатқа түседі. Сол себептен отандық құрылыс компаниялары көрші елдердің өнімін пайдалануға мәжбүр.

2019 жылы өткізген тексеріс барысында Техникалық реттеу және

метрология комитетінің Ақтөбе облысы бойынша департаменті сәйкестік сертификаты өрескел заңбұзушылықтармен берілген Ирандық цемент өнімінің жолын кесіп, өнімді тексеріп сертификаттаудан өткізген сәйкестік растау органы өкімшілік жауапкершілікке тартылды. Жалпы бұл сала бойынша Кеңес одағы ыдырағаннан кейін өнімді импорттау кезінде жаппай заңсыздыққа жол берілген, құжаттар оның ішінде сапа сертификаттары таңсық жасалып өнім сапасының төмендеуіне жол беріліп, соған сай тұтынушылар сенімінен айырылған соң сала құлдырай бастады. Бүгінгі таңда осы өнеркәсіп саласы бойынша үлкен жұмыстар атқарылууда және көптеген нормативтік актілер қабылданып құрылыстың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мүмкін болып отыр.

Жанболат ТҮРҒАНБАЕВ,
Техникалық реттеу және метрология комитетінің Ақтөбе облысы бойынша департаментінің бас маманы.

СУ ТАСҚЫНЫ КЕЗІНДЕ ИНФЕКЦИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ПАРАЗИТАРЛЫҚ АУРУЛАРДЫ АЛДЫН АЛУ МАҚСАТЫНДА ХАЛЫҚҚА БЕРІЛЕТІН ҰСЫНЫС

Су тасқыны үйлерді, шаруашылық фермаларды су басуы мен мүліктердің жарамсыз болуымен ғана қауіпті емес, сонымен қатар дизентерия, іш тифі, А және В паратифі, тырысқақ, ротавирусты инфекциялар сияқты ішек инфекцияларының қолайсыз эпидемиялық жағдайларының өршуіне де өкеліп соқтырады.

Су тасқыны кезінде құдықтар мен ұңғымалардағы сулар дәретханалар мен қазылған шұңқырлардағы тасандылармен ластаныады.

Көптеген ауруларды тасымалдаушы кеміргештер су тасқынынан сақтану мақсатында тұрғын үйлер мен ғимараттарға енуінен адамдардың инфекциялардың және паразитарлық ауруларды жұқтыру қаупі ұлғаяды.

Су тасқыны кезінде инфекциялық және паразитарлық аурулардан сақ-

тану үшін қарапайым, әрі тиімді қағидаларды ұстану керек, олар:

- аула мен тұрғын бөлмелерді тазалықта ұстау;

- ауыз суына тек қайнатылған немесе бөтелденген суды пайдалану;

- қазылған шұңқырлардағы тасандыларды уақытылы тазарту;

- жеке бас гигиенасын сақтау, өсіресе кішкентай балалардың күтімінде (дәретханадан кейін, жануарлармен қатынаста болғаннан соң, тағам дайындар алдында және қабылдар кезде қолды сабынмен жақсылап жуу);

- жеміс-жидек, көкөністерді ағынды сумен жуу;

- ет және тез бұзылатын тағамдарды салқын жерде сақтау, сақтау мерзіміне аса көңіл бөлу, жақсылап қайнатып немесе қуыру;

- су тасқынымен ластанған тағам

өнімдерін пайдаланбау;

- шаруашылық фермаларды тазалау кезінде қорғағыш қолғап қолдану, жұмыс істеу барысында темекі тартпау, тамақ ішеу керек, өйткені лас қолмен инфекция азаға түсуі мүмкін.

Жіті инфекциялық аурулардың белгілері туындаған жағдайда (дене қызуының көтерілуі, құсқық пен сұйық нөжіс және т.б. болғанда) тез арада медициналық көмекке жүгінізі.

Төтенше жағдайлар орын алған кезде күнделікті уақытта қарапайым гигиеналық қағидаларды, сонымен қатар біздің ұсынысымызды орындасаңыз Сізді көптеген аурулардан сақтайтынын естен шығармаңыз! Ішек инфекциясының белгілері болған жағдайда өз-өзіңізді емдеумен айналыспаңыз, тез арада медициналық көмекке жүгінізі.

ҚҰРМЕТТІ ОЙЫЛДЫҚТАР ЖӘНЕ АУДАН ҚОНАҚТАРЫ! СІЗДЕРДІ «1 НАУРЫЗ – АЛҒЫС АЙТУ КҮНІ» МЕРЕКЕСІНЕ ОРАЙ ОЙЫЛ АУЫЛЫНДА ӨТЕТІН МЕРЕКЕЛІК ШАРАЛАРҒА ШАҚЫРАМЫЗ!

№	Іс-шараның атауы	Өтетін мерзімі	Өтетін орны
1.	Ауданның барлық білім беру ұйымдары мен Ойыл аграрлық колледжінде мереке қарсаңында «Алғыс айту парызым...» тақырыптарында ашық тәрбие сағаттарын және мәдени шаралар	25 ақпан – 1 наурыз аралығы	Ауданның білім беру мекемелері
2.	Барлық ауылдық клубтар мен кітапханаларда елге сыйлы ақсақалдарды зиялы қауым өкілдерін және көп бала тәрбиелеген өнегелі ата-аналардың қатысуымен шаралар, кездесулер, сұхбаттар, бата беру байқаулары мен концерттер	26 ақпан – 1 наурыз аралығы	Ауданның мәдениет мекемелері
3.	Аудандық орталық кітапхана мен барлық ауылдық кітапханаларда этномәдени бірлестіктердің кітаптары мен материалдары және фотосуреттерінен «Қазақ еліне тағзым» тақырыбында көрме, библиоквизит	27 ақпан – 1 наурыз аралығы	Аудандық орталық кітапхана мен ауылдық кітапханалар
4.	«Туған еліме мың алғыс» атты ақындық шығармашылық интернет акциясы	28 ақпан – 2 наурыз аралығы	Интернет пақашалары
5.	Мүмкіндігі шектеулі жандарға, жалғыз басты табысы төмен әлеуметтік аз қамтылған отбасыларға тегін көмек көрсету бойынша «Алғыс бата алу» бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі акциясы	25 ақпан – 1 наурыз аралығы	Барлық ауылдық округтер
6.	Мүмкіндігі шектеулі жандар мен көмекке мұқтаж адамдарға «Тегін шаш қию» акциясы	26 - 28 ақпан аралығы	Аудан орталығы
7.	1 наурыз – Алғыс айту күніне арналған «Шын жүректен алғыс айтамыз» тақырыбында мәдени-көпшілік шара	28 ақпан сағат: 16.00	«Шұғылы» мәдениет және демалыс орталығы
8.	Орталық аурухана мен ауылдық амбулаторияларда «Ақ халатты әбзал жандар!» атты ашық есік күндері	1 наурыз сағат: 9.00-17.00 аралығы	Аудандық орталық аурухана Ауылдық амбулаториялар
9.	1 наурыз – Алғыс айту күні туылған балаларға сыйлықтар беру – «Сүйіншіл» акциясы	1 наурыз сағат: 9.00-17.00 аралығы	Аудандық орталық аурухана
10.	«Мені Қазақстанға әкелген жол», «Жерұйық» тақырыптарында этностық отбасылардың Қазақстанға қоныс аударылуының тарихы туралы көркем фильмдер көрсетілімі	1 наурыз сағат: 20.00	«Шұғылы» мәдениет және демалыс орталығы

«БЕКТЕМІН»
Ойыл ауданының әкімі
А.Қазыбаев.
« ____ » _____ 2020 ж.

ЕСЕП БЕРУ БАРЫСЫНДА АЙТЫЛҒАН ҰСЫНЫСТАР МЕН ЕСКЕРТУЛЕРДІ ІСКЕ АСЫРУ БОЙЫНША ОЙЫЛ АУДАНЫ ӘКІМІНІҢ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ

№	Айтылған ескертулер және ұсыныстар	Ескертулерді және ұсыныстарды іске асыру жөніндегі іс-шаралар мен орындалу мерзімі	Жауапты	Бақылау (аудан әкімінің жетекшілік ететін орынбасары)
1.	Ойыл ауылы көшелерін қосымша жарық шамдарымен қамтамасыз ету мәселесі	2020 жылдың 1 маусымына дейін	Ойыл ауылдық округінің әкімі С.Даулетқалиев. «Энергосистема» ЖШС Ойыл ауданы бойынша басшысы С.Қартбаев	А.Кенжебаев
2.	Ойыл ауылының Көкжар, Шернияз, Желтоқсан, Бақаев, Молдағұлова көшелеріне орташа жөндеу жүргізу (асфальттау)	2020 жылдың 1 желтоқсанға дейін	Ойыл ауылдық округінің әкімі С.Даулетқалиев. Аудандық тұрғын-үй коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімінің басшысы Т.Нұрымгереев	А.Кенжебаев
3.	Қараой ауылы мектеп бала бақшасы жанындағы бала бақшасына ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу	2020 жылдың 1 желтоқсанға дейін	Қараой ауылдық округінің әкімі С.Займолдин. Аудандық білім, дене шынықтыру және спорт бөлімінің басшысы С.Меруенов.	М.Айдарбаев
4.	Ақжар ауылы көшелерін қосымша жарық шамдарымен қамтамасыз ету мәселесі	2020 жылдың 1 маусымына дейін	Қайыңды ауылдық округінің әкімі Т.Қожахметов. «Энергосистема» ЖШС Ойыл ауданы бойынша басшысы С.Қартбаев	А.Кенжебаев
5.	Ойыл-Көптоғай автокөлік жолына орташа жөндеу жұмыстарын жүргізу	2020 жылдың 1 желтоқсанға дейін	Көптоғай ауылдық округінің әкімі Е.Асылбаев. Аудандық тұрғын-үй коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімінің басшысы Т.Нұрымгереев.	А.Кенжебаев
6.	Көптоғай ауылдық округіндегі мектептердің жылуын арттыру мақсатында сапалы қатты отынмен қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылдау	2020 жылдың 1 қыркүйекке дейін	Көптоғай ауылдық округінің әкімі Е.Асылбаев. Аудандық тұрғын-үй коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімінің басшысы Т.Нұрымгереев. Аудандық білім, дене шынықтыру және спорт бөлімінің басшысы С.Меруенов.	А.Кенжебаев
7.	Ақжар және Сапақөл ауылдық клубтарының орындықтарын алмастыру және музыкалық аппаратура алу	2020 жылдың 1 желтоқсанға дейін	Қайыңды ауылдық округінің әкімі Т.Қожахметов Сарбиев ауылдық округінің әкімі Н.Атағалиев. Аудандық ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің басшысының м.а. Ұ.Төлеушова	М.Айдарбаев
8.	Ш.Берсиев ауылдық клубына ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу мәселесі	2020 жылдың 1 желтоқсанға дейін	Ш.Берсиев ауылдық округінің әкімі Ә.Избасов. Аудандық ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің басшысының м.а. Ұ.Төлеушова	М.Айдарбаев
9.	Ақкемер ауылдық клубына ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу мәселесі	2020 жылдың 1 желтоқсанға дейін	Саралжын ауылдық округінің әкімі А.Мубаракوف. Аудандық ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің басшысының м.а. Ұ.Төлеушова	М.Айдарбаев
10.	Тайсойған ауылдық клубына ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу мәселесі	2020 жылдың 1 желтоқсанға дейін	Саралжын ауылдық округінің әкімі А.Мубаракوف. Аудандық ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің басшысының м.а. Ұ.Төлеушова	М.Айдарбаев

САЛЫҚ ТӨЛЕУШІЛЕР НАЗАРЫНА!

Нотариаттық әрекеттер жасаған кезде мемлекеттік баж төлеуден босату. Нотариаттық әрекеттер жасаған кезде мемлекеттік баж төлеуден мыналар босатылады:

1) жеке тұлғалар - өздерінің мүлкі мемлекет пайдасына сыйға тарту өсиеттерін, шарттарын куәландырағын үшін;

2) мемлекеттік мекемелер - оларға мемлекеттің мұраға құқығы туралы куәліктерді (куәліктердің телнұсқаларын) бергені үшін, сондай-ақ осы куәліктерді (куәліктердің телнұсқаларын) алу үшін қажетті барлық құжаттар үшін;

3) жеке тұлғалар - оларға:

Қазақстан Республикасын қорғау кезінде, өзге де мемлекеттік немесе егер мұрагер мұра қалдырушы қайтыс болған күнге мұра қалдырушымен кемінде үш жыл тұрған болса және ол қайтыс болғаннан кейін де осы тұрғында тұрып жатса, тұрғынжайға немесе тұрғын үй-құрылыс кооперативіндегі пайға; сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру төлемдеріне, мемлекеттік қарыз облигацияларына, еңбекке ақы төлеу сомаларына, авторлық құқықтарға, авторлық гонорар және ашқан жаңалықтар, өнертабыстар мен өнеркәсіптік үлгілер үшін сыйақы сомаларына;

ақталған азаматтардың мүлкіне мұрагерлік құқық туралы куәліктер бергені үшін;

4) Ұлы Отан соғысының қатысушылары мен мүгедектері және жеңілдіктер мен кепілдіктер бойынша оларға теңестірілген адамдар, Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде апты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз

ЖЕРЛЕСІМІЗ, ФИЛОСОФИЯ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ КАНДИДАТЫ, ДОЦЕНТ ЕСБОЛ МУХАНБЕТҚАЛИЕВ ОН ЖЫЛДАН БЕРІ АБАЙТАНУ АЛӘМІНЕ ТЕРЕҢ ЕНІП, ҰЛЫ ОЙШЫЛДЫҢ МҰРАСЫН ЗЕРТТЕП КЕЛЕДІ. МОНОГРАФИЯ МЕН БІРНеше ЗЕРТТЕУ МАҚАЛАСЫН ОҚЫРМАНДАР НАЗАРЫНА УСЫНЫП ОТЫР.

Абай ққиетеманынқазғы «адам – әлем» қамтынасы

Шын мәнінде адамдықты биік ұстау – Абайді қатты ойландырған, оның шығармашылығының өне бойында болған дүние. Ойыл адамдықтың ізгі мәселесі – адамгершілік дегенге алып келеді. Ар-ұят, ұждан, адамның өмірдегі болмыс-бітімі, адамдығы өлеммен тікелей байланыста. Адамдықтың белгісі болып табылатын қарапайымдықтан ғалымдық деңгейге жетуі ақынның шығармашылығынан көрініс

Көңбеді ешкім сөзіме, Әдетіне қарысып, – деген жолдардан көп нәрсені байқауға болады. Надан болуға адамның қақысы жоқ, ол діни тұрғыдан алып қарағанда – үлкен күнә, ал философиялық тұрғыдан – қорлық дейді. Абайда надандық сауатсыздықтан шықпайды, істің мәнін, жайын қабылдамай, түсіністік көзқарастан аулақтықтан шығады. Әрбір мәселеге адами ойлау тұрағынан келетін болсақ, біз надандықтан аулақ боламыз. Міне, ақынның айтпағы осы. Ол өз шығармаларында осыны ескертіп, барша жұртшылықты осындай қауіпсіздіктен сақтануға шақырды.

Шыны керек, қазір біз надан деген сөзді қолданустан шығарып алдық. Біз үшін ол ұғым – көне, жақ. Естіген адам үрпигі қарайды. Мұның өзі ақынның айтып отырған түсіністігіне келетін секілді. Барлық сөздің мәніне терең бойлай білу бүгінгі жандардың барлығына жетіспей жүрген секілді.

Абайдың ққиетеманынқазғы рухани құндылықтар

Біз көптеген нәрсені рухани құндылыққа өкпе тіреп қоюмыз рас. Бірақ соның ішінде, білім мен ғылымға ерекше көңіл аударуымыз керек. «Ғылым таппай мақтанба, орын таппай баптанба» деп айтып кеткен

шақыратын жолдарды көптеп кездестіреміз.

«Болмағын көкішіл, Болсайшы көпшіл, Жан аямая көсіп қыл! Орынсыз ыржаң, Болымсыз қылжаң Бола ма дәулет, көсіп бұл» – дейді. «Еңбек етсең, өрінбей, тояды қарның тіленбей» деген сөзді бала кезден баріміз жатқа білеміз. Бірақ сол сөздің шын мәнісінде байыбына жетіп жатырмыз ба? Қазір көбіміздің айтатынымыз «еңбек етіп келеміз, күнімізді көріп жатырмыз» деген сияқты жатпанды тіркестер. Яғни, еңбек тазалығына, еңбек арқылы жан ләззатына көңіл беру қалып баратындай. Еңбек – көп жетістікке жетелейтін негізгі ұғым.

«Сенбе жұртқа тұрса да қанша мақтап, Өзге етеді ішіне қулық сақтап, Өзіңе сен өзінді алып шығар, Еңбегің мен ақылғы екі жақтап» – деген өлең жолдарын мән бере көтсең, Абай еңбек пен ақылды қатар алып жүру арқылы бос мақтан-дараға елірмей, әрмен қарай еңбектенуе түс дегенді айтқысы келеді.

Еңбек адамға қосымша күш береді, қосымша жақсылық сыйлайды. Ойшылдың сөздерінен «өмір бойы адам еңбектенуе беруі қажет, ғұмыр бойы іздене бергені жөн» дегенді ұғынамыз. Абай сол сияқты қанағат деген ұғымды да ұмытпауға шақырады. Ол үшін «қанағат қылу» адамның асыл қасиеті.

«Бар ма екен, жай жүрген жан қанағатпен, Құдайдың өз бергенін жеп көрем бе деп» – дегені осының айғағы.

«Абай және ХХІ ғасыр Қазақстан» мақаласынан түйген ой

Қазақ елі бұл мақаланы қуанышпен қарсы алды. Бұл көптеген адамдардың ойында, көкейінде жүрген мәселелердің бірі болды. Өз мақаласында Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Абай өлеміне «бірегей құбылыс» деп баға берді. Яғни, Абайдың шығармасында, артында қалдырған мұрасына өз ұлтымыздың жаны, тіршілігі, дүниетанымы, ділі барлығы да сонда жатыр деп сипаттаған. Бұл сөздерді арқылы елбасшысы барлы-

«АБАЙ ӘЛЕМІ – ТҮПСІЗ ТЕРЕҢДІК»

береді. Абай өз ортасындағы, өз заманындағы адамның бейнесін, кейбір кездерін, көңілін, мұңын, қайғысын, шерін, қуанышын, байлығын, өнерін, мәдениетін ғана зерттеп қойған жоқ, адам мен әлем арасындағы тұтастықтың байланысын шешуге тырысты. Меніңше, қазіргі уақытта Абаиша ойлап, Абай түсінігіне жету мәселесіне барынша көңіл аудару керек. Сонымен қатар, бүгінгі қоғаммен Абай қоғамының ерекшелігі боп есептелетін әлеуметтік мәселелердің адам болмысымен үйлесімділігі өткен ғасыр шеңберінде ғана қалып қоймай, бізге жетіп, тіпті еселеніп отыр. Абай өзі ойы, сөзі арқылы адамды адамдыққа шақырады. Дүрыс жүруге, жақсы іс жасауға, ізгі ойларға тартады. Ақ пен қараның ара-жігін ажыратуға итермелейді. Абайдың негізгі ойы – адамды жетілдіру болған, яғни кемеі адамға, толқ адамға жеткізу еді. Ыстық қайрат пен нұрлы ақыл, жылы жүрек арқылы сол адамдықтың шынына шығыла болады деп есептеген. Онысы өте орынды! Ақыл дегенді қазір біз біліммен байланыстырып қана қоямыз. Егер білесек, Абайдың ақылдылығы ол даналығында, ойшылдығында жатыр, өрне бұл жерде білімді де жоққа шығара алмаймыз. Ақынның айтып кеткен үш нәрсесі адамды адам ететін ең маңызды дүние...

Халықтық төңірілелік педагогика – өлемді тану мәселесіне келіп тірелетіні ақиқат. Осы күнгі жасалып жатқан акциялар адамд жүрегінде жылулық жеткізе алып жатыр ма деген сұрақ туындайды. Бұның барлығы Абай дүниетанымындағы адам мен өлем туралы қатынасына терең бойлауға шақырады. Адам – күрделі, жұмбақ дүние. Қазіргі қоғамдағы, адамдар арасында болып жатқан мәселелерді Абай тікесінен қояды.

Абай шығармаларынқазғы нағандық туралы

Бір қарағанда, надандық туралы айта салу жеңіл сияқты болуы мүмкін. Біздің түсінігімізде бұл – қара танымайтын, сауатсыз, түсінігі төмен, байыбына бара алмайтын дараға бағытталған сөздей екенді жасырын емес. Ал Абайда надандық пен түсінік бірге қол ұстасып жүреді. Ол үшін надандық – адам атын анықтауға, Алла Тағаланың адамға ғана сыйлаған ақыл-есін пайдаланбау. Надандық адамға сырттан келемейді, адам өзі барып ұшырасады. Сондықтан Абай надан болу – адамның өзінен туындайды дегенді алға тартады. «Адам бола тұрып, надан болуға болмайды» дегенді ескертеді.

Менсінбеуші ем наданды, Ақылсыз деп қор тұтты. Түзетпек едім заманды, Өзімді тым-ақ зор тұтты. Таппадың көмек өзіме, Көп наданмен алысып.

Абайдың сөзі осы оқуға назар аудартады. Ақын көзқарасымен қарайтын болсақ, адамға жетпей тұрған нәрсе – білімнің нәріні барынша тауысып сарқып ішу, ғылымға ұмтылуы күшейту. Білім, ғылым дамымай біз рухани құндылықтарды игеру мүмкіндігінен айырыламыз. «Сырын түзеп біреу жоқ сыртын түзеп» дейді Абай. Қазіргі уақытта, білімнің кейбір болып жатқан реформаларына дүрыс көзқараспен қарауымыз керек. Өйткені ХХІ ғасырда уақыт пен заманның талабы – біліктілік талап етеді. Десе де, осы орайда біліктілікті өз білімімен қабыстырып жатқандар қанша деген сұрақ туындауы заңдылық. Абайдың айтып кеткеніндей, ғылымға талапты күшейткеніміз жөн-ақ.

Адам болам десеңіз, Талап, еңбек, терең ой, Қанағат, рахым ойлап қой, Бес асыл іс көнсеңіз, – деген жолдардағы өрбір сөздің орналасуына Абай ерекше мән бергенін түсінуге болады. Ғылымның қажеттілігі заманның талабынан туындап отыр. Гуманитарлық ғылымдардың рөлін, басымдығын қоғам жақсы қабылдауы қажет. Себебі, Абайдың даналығы өзінің ата-анасы мен өжесінен, шығыс, батаны ойшылдарынан қалыптасты.

Жалпы, ақыннан бізге қалған рухани құндылық – өлеңдері. Оның өрбір туындысы көп нәрсені ашып көрсетеді, түсіндіреді.

Күшік асырап ал еттім, Ол балтырымды қанатты. Біреуге мылтық үйреттім Ол мерген болды, мені атты, – дейді.

Бұған кім кнелі? Ешқандай ұстаз өз шөкіртінен жамандық күтпейді. Абай бұл жерде осыны ескерте отырып, «балтырын қанатса да, өзін атса да» рухани құндылықтарды кейінгі ұрпаққа жеткізу туралы ой қозғап кететіндей.

Абай мұрасынқазғы еңбек мәселесі туралы

Әр адам еңбекпен ғана өседі. Еңбек – Абай өлеміндегі ең негізгі ұғымдардың бірі. «Аш қарын жұбама ма майлы ас жемей» деген өлеңінде ол: «Еңбек жоқ, қаракет жоқ, қазақ кедей, Тамақ аңдып қайтеді төңіремей?» – дей келе, тағы бір жолдарында: «Жалға жүр, жат жерге кет, мал тауып кел. Малың болса, сыйламай тұра алмас ел...»

Есек көтін жусаң да, мал тауып кел, Қолға жұқпас, еш адам кеміте алмас...» – деп барлық адамды еңбек қылуға шақырады.

Оның шығармаларынан «әуелі өнер ізделік, қолдан келсе, ең болмаса еңбекпен мал табалық» немесе «тәуекелсіз, талапсыз мал таба алмаса, еңбек қылмас еріншек адам болмас» деген секілді адамды іске

ғымызға үлкен ой салды. Бірнеше ұсыныстар айтылып, көптеген мәселе рет көтерілді. Біз Абайды ұлттық идея мен идеологияның негізгі көрінісі, айшығы ретінде қабылдауымыз керек.

Султанмахмұт: «Асыл сөзді іздесең, Абайды оқы ерінбе, Адамдықты көзбесең, Жаттап тоқы көңіле» – деп айта кетеді. Байқасақ, С.Торайғырөвпен Қ.Тоқаяв оилары бір-бірімен үндестік табады. Ақынның терең қырларын ашып көрсету жаны екенін осы мақалада дәлелдегенді болды. Бұл – ақынның ойшылдығын, даналығын, тереңірек зерттеуге үлкен серпіл бергендей.

А.Құнанбайұлы шығармаларынан «өзінді тазарту керек» деген ой түйесің. Сондықтан болар, ақынды оқы қиында түседі, өйткені өзіңді өзін тани түсесің, жіркенесің, өзіңе сыны көзбен қарай бастайсың. Бернард Шоу «егер сен мысығында өзіңнің жуыну керек десең, оның үстіне бір ожау жуыңдығын құя сал, ол амалсыз ождан үстіне жалап, тазарып шығады. Ал оны өне бойы өзін жуыңдыратын болсаң, өздігінен ешқашан жуыңбайды» деген сөзді осы жерде айта қеткен абзал. Міне, осы тұстан қарайтын болсақ, Абай «өзіңменен кел, өзіңменен ақылға кел» дейді. Ел Президенті осы оиларды бізге міндеттеп отыр. Осы арқылы өзімізді түсінуге итермелейтіндей. Абайша көзқарас, Абайша ойлау деңгейіне білім, ғылым арқылы жетер едік дегенді алға тартады. Расымен солай...

Абайтанушы ғалымның өз ұсынысы бар

Алдыңмен, «Абай өлемі» деген үлкен бір ғимарат салынып, Абай зерттеушілерінің ғылыми материалдары мен ақынның өзі пайдаланған заттарын сол жерге өкел, үлкен орталық жасаса деген ниет бар. Абайтанушы ғалымдардың басын біріктіре болса, қазақ қоғамының руханияты арта түседі деген ойдам. Себебі, олар қазір өр таралта жүр. Олардың кейбірін тіпті ғылымнан алыпаст кеткен де болар. Бұл – оларға жаза шабыт сыйлар хақ.

Қазір П.Гумелев атындағы Еуразия ұлттық университетінде «Абай академиясы» ғылыми-зерттеу институты құрылғаны көңіл қуантады. Енді, сол жерге абайтанушыларды көбірек тартса деймін. Абайды бірнеше ғылым саласы, жүздеген адамдар зерттеген. Бірақ, соның нәтижесі жоқ. Олай болу себебі – сол жұмыстардың басы бірікпегені. Біріксе, қазақ қоғамына тың серпіліс болар еді-ау. Абайды жан-жақты зерттелген дүниелер арқылы оны толық тануға мүмкіндік туады. Одан соң, біздің басқа да кемеңгер тұлғаларымызға назар аударыла бастайды.

ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖИНАҚТАРЫН ИНТЕРНЕТ АРҚЫЛЫ ҚАДАҒАЛАҒАН ТИІМДІ

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорында жеке зейнетақы шотын ашудың оңайлатылғанына бір жыл болды.

2019 жылдың 8 қаңтарынан бастап БЖЗҚ-да міндетті зейнетақы жарналарын (МЗЖ) есепке алу бойынша жеке зейнетақы шотын (ЖЗШ) ашу үшін жеке тұлғаға ЖЗШ ашу жөніндегі өтінішті рәсімдеу үшін БЖЗҚ кеңсесіне келудің қажеті жоқ. Енді жеке тұлғаның БЖЗҚ-да МЗЖ бойынша ашылған зейнетақы шоты жоқ болса, алғашқы жарна келіп түскен сәтте зейнетақы шоты автоматты түрде ашылады. Бұл туралы Қазақстан Республикасының зейнетақы заңнамасына тиісті өзгерістер енгізілген.

Жеке тұлға МЗЖ аудару барысында төлем тапсырмасының электрондық форматында көрсетілген дербес деректер (тегі, аты, өкесінің аты, жеке сөйкестендіру нөмірі, туған күні) бойынша танылады. Ал жеке басты куәландыратын құжаттың деректемелері, тұрақты тұратын жері бойынша барлық қажетті мәліметтерді Қор мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерінен алады. Автоматты түрде ашылған жеке зейнетақы шотының жай-күйі туралы ақпарат салымшыға Қор кеңсесіне тікелей келген кезінде хабардар етіледі. Алайда зейнетақы шотынан ақпарат алудың ыңғайлы тәсілін таңдасаныз, Қор сайтының жеке кабинетіне тіркеліп, зейнетақы жинақтарыңыздың жай-күйін Қор сайты немесе мобильді қосымшасы арқылы кез келген уақытта бақылай аласыз. Сонымен қатар жеке кабинетте зейнетақы шоты бойынша үзінді көшірмені алып, одан зейнетақы активтері бойынша ағымдағы көрсеткіштерді, шарттардың деректемелерін және басқа да ақпараттарды көруге болады.

Жеке кабинетке қоғ жеткізу үшін БЖЗҚ кеңсесіне немесе «Қазпочта» АҚ бөлімшесінің трансфер-агентіне жүгініп, шоттан ақпарат алу тәсілін өзгертуге өтініш беру қажет.

Ақпарат алудың электрондық тәсілін таңдаған соң, Қор қызметкері epf.kz сайты және мобильді қосымша арқылы жеке кабинетке тіркелуге көмектеседі. Егер электрондық цифрлық қолтаңбаныз бар болса, Қор сайтының жеке кабинетінде ақпарат алу тәсілін дербес түрде өзгерте аласыз.

2019 ЖЫЛДЫҢ 1 ЖЕЛТОҚСАНЫНА ҚАРАСТЫ БЖЗҚ-НЫҢ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕРІ

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорында (бұдан өрі – БЖЗҚ, Қор) жарналардың барлық түрлері бойынша ашылған жеке зейнетақы шоттарының саны 10,6 млн бірліктен асты.

БЖЗҚ – бүгінде 10,6 миллионнан астам шоттың есебін жүргізетін және өкімішлік ететін тұрақты қаржылық институт. Бұл шоттарда жинақталған қаражаттың сомасы 2019 жылдың 1 желтоқсанына қарай 10,7 трлн теңгені құрап, жыл басынан бері 14 пайызға көбейді. Өсу қарқыны негізнен міндетті зейнетақы жарналары бойынша ашылған шоттарда байқалады – олардағы жинақ сомасы 10,4 трлн теңгені (жалпы соманың 97,7 пайызы) құрап, жыл басынан бері 14 пайызға өсті.

Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) бойынша жинақталған қаражаттың сомасы 241,8 млрд теңгеге жетсе (бүкіл жинақ ақшаның 2,3 пайызы), ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша жинақтардың сомасы 1,9 млрд теңге болды (0,02 %).

Салымшылардың МЗЖ есебін ашылған шоттарында жинақталған қаражаттың орташа сомасы – 1,1 млн теңге, МКЗЖ бойынша – 493,8 мың теңге және ЕЗЖ бойынша – 49,4 мың теңгені құрады.

Міндетті зейнетақы жарналары есебін қалыптасқан жинақтардың орташа көлемі ерлерде – 1,2 млн теңге (жыл басынан бергі өсім – 9%), әйелдерде – 933,4 мың теңге (жыл басынан бергі өсім – 11%).

Міндетті зейнетақы жарналарын зейнетақы қорына 1998 жылдан бері тұрақты аударып келген ер азаматтардың жинақтарының орташа көлемі – 5,1 млн теңге, ал әйелдерде – 3,9 млн теңге. Жыл басынан бергі салымшылар мен алушылардың жеке зейнетақы шоттарына есептелген таза инвестициялық табыс 600,5 млрд теңгені құрады. Ал зейнетақы активтерінің табыстылығы 2019 жылдың 11 айында 6,16 пайызды көрсетті. Бұл кезеңдегі инфляция 4,7 пайызды болды. Жылдық тұрғыдан алғанда зейнетақы жинақтарының табыстылығы соңғы 12 ай ішінде 8,13 пайызға жетсе, осы кезеңдегі инфляция деңгейі 5,4 пайызды көрсетті. Яғни, зейнетақы активтерінің табыстылығы оң сипатқа ие.

Ағымдағы жылдың 11 айында 292,6 мың адамға 185,8 млрд теңге көлемінде зейнетақы төлемдері берілді. Оның ішінде:

- зейнет жасына толуға байланысты – 59,5 млрд теңге;
- 1 және 2 топта мерзімсіз мүгедектігі бар жандарға – 1,6 млрд теңге;
- Қазақстаннан шетелге тұрақты тұруға кетуге байланысты – 44,6 млрд теңге;
- мұрагерлік бойынша – 25,2 млрд теңге;
- жерлеуге байланысты – 2,9 млрд теңге;
- басқа тұлғаларға – 0,1 млрд теңге;
- өмірді сақтандыру бойынша компанияға (ӨСҚ) – 52,0 млрд теңге төленді.

Салыстыратын болсақ, өткен жылдың сөйкес кезеңінде БЖЗҚ-дан 156,0 млрд теңге төленген болатын. Оның ішінде мұрагерлік бойынша – 20,7 млрд теңге төленсе, сақтандыру ұйымдарына – 22,2 млрд теңге аударылды.

Был міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарының енгізілгеніне бес жыл толды. Соған сөйкес салымшылар міндетті зейнетақы жарналарымен қатар міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары есебін зейнетақы аннуитетін алуға қол жеткізді. Сақтандыру ұйымдарына аударылатын жинақтардың көлемі осы себептен артауда.

Кесте бойынша ай сайынғы зейнетақы төлемдерінің орташа сомасы 21 102 теңгені құрады. Бұл ретте ай сайынғы ең жоғары төлем 514 666 теңге болды.

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры келе жатқан Жаңа – 2020 жыл қарсаңында Қордан зейнетақы төлемдері зейнет жасына толан азаматтарға (ерлерге 63 жасқа толғанда, әйелдерге биыл 2019 жылдың 31 желтоқсанына дейін 59 жасқа толғанда) берілетіндігін тағы да еске салады. Бұл ретте әйелдердің зейнетке шығу жасы 2027 жылға дейін 63 жасқа жеткенше жылына 6 айға ұзартылып отырады.

Егер әйел адам зейнеткерлік жасқа биылғы жылдың 30-31 желтоқсанында толатын болса, онда оған 10 күн қалғанда, яғни 21-31 желтоқсан аралығында Халыққа қызмет көрсету орталығына барып, өтініш беруі қажет. Егер қандай да бір себеппен келе алмаса, зейнетақыны рәсімдеу үшін тағы 6 ай күтуіне тура келеді. Өйткені 2020 жылдың 1 қаңтарынан бастап өйелдер «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Заңның 11-бабының 1 тармағына сөйкес зейнеткерлікке 59,5 жасқа толғанда шығады.

КОНТРОЛИРОВАТЬ СВОИ ПЕНСИОННЫЕ НАКОПЛЕНИЯ ЛУЧШЕ ЧЕРЕЗ ИНТЕРНЕТ

Вот уже на протяжении года процедура открытия пенсионного счёта в Едином накопительном пенсионном фонде упрощена. С 8-го января 2019 года, в соответствии с внесёнными изменениями в Закон о пенсионном обеспечении Республики Казахстан, для открытия индивидуального пенсионного счёта (ИПС) по учёту обязательных пенсионных взносов (ОПВ) физическому лицу не нужно обращаться в офисы обслуживания ЕНПФ с целью оформления заявления на открытие ИПС.

Сейчас, если у физического лица отсутствует ИПС в ЕНПФ, то он открывается автоматически при поступлении первого взноса. При этом идентификация физического лица осуществляется по персональным данным (ФИО, ИИН, дата рождения), указанным в электронном формате платёжного поручения при перечислении ОПВ, а все необходимые сведения о реквизитах действующего документа, удостоверяющего личность физического лица, о месте постоянного проживания ЕНПФ будет получать из информационных систем государственных органов. При автоматическом открытии ИПС, информирование вкладчика о состоянии пенсионных накоплений производится исключительно при личном обращении в офисы обслуживания ЕНПФ. Однако можно выбрать и более удобный способ, зарегистрировавшись на сайте фонда, и контролировать свои накопления в личном кабинете на сайте ЕНПФ или в мобильном приложении. Также в личном кабинете буквально за пару кликов вы сможете получить выписку с ИПС, увидите текущие показатели по пенсионным активам, реквизиты договоров и многое другое.

Чтобы получить доступ к личному кабинету, необходимо обратиться в один из офисов обслуживания ЕНПФ или через трансфер-агента в отделение АО «Казпочта» (перечень населённых пунктов с адресами отделений указан на сайте ЕНПФ) и подать заявление на изменение способа информирования. Выбрав электронный формат информирования, сотрудники Фонда помогут зарегистрироваться в личном кабинете на сайте epf.kz и в мобильном приложении ЕНПФ. При наличии у вас электронной цифровой подписи (ЭЦП), вы можете изменить способ информирования на сайте epf.kz в личном кабинете самостоятельно.

БОЗОР КЛЮЧЕВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЕНПФ НА 1 ДЕКАБРЯ 2019 ГОДА

Количество индивидуальных пенсионных счетов по всем видам взносов АО «ЕНПФ» превысило 10,6 млн единиц.

ЕНПФ – это стабильный финансовый институт, осуществляющий учет и администрирование более 10,6 миллионами счетов, общая сумма пенсионных накоплений на которых на 1 декабря 2019 года составила 10,7 трлн тенге, увеличившись с начала года на 14%.

Динамика роста прослеживается в основном по обязательным пенсионным взносам (ОПВ) – сумма накоплений по ним составила 10,4 трлн тенге или (97,7 % от общей суммы), увеличившись с начала года на 14%.

Сумма пенсионных накоплений по обязательным профессиональным пенсионным взносам (ОППВ) составила 241,8 млрд тенге (2,3 % от всех накоплений), сумма пенсионных накоплений по добровольным пенсионным взносам (ДПВ) составила 1,9 млрд. тенге (0,02 %).

Средняя сумма пенсионных накоплений на счетах вкладчиков за счет ОПВ составляет 1,1 млн тенге, по ОППВ – 493,8 тыс.тенге и 49,4 тыс. тенге по ДПВ.

Если рассмотреть средние накопления граждан за счет ОПВ в разрезе полов, то выглядит это следующим образом:

- у мужчин – 1,2 млн тенге (увеличение с начала года на 9%);

- у женщин – 933,4 тыс. тенге (увеличение с начала года на 11%).

Среди вкладчиков, ежемесячно перечислявших взносы с 1998 года, средняя сумма накоплений составила у мужчин 5,1 млн тенге и у женщин – 3,9 млн тенге.

Чистый инвестиционный доход, начисленный на ИПС вкладчиков ЕНПФ с начала года составил 600,5 млрд тенге.

Доходность пенсионных накоплений с начала года составил 6,16% при инфляции 4,7% , за 12 месяцев к аналогичному периоду прошлого года составила 8,13% при инфляции 5,4%. Таким образом реальная доходность пенсионных активов продолжает оставаться положительной.

Пенсионные выплаты за 11 месяцев 2019 года были выплачены 292,6 тыс. получателей на сумму 185,8 млрд тенге, в том числе:

- выплаты по возрасту – 59,5 млрд тенге;
- лицам с инвалидностью 1 и 2 групп – 1,6 млрд тенге;
- выплаты по наследству – 25,2 млрд тенге;
- выплаты на погребение – 2,9 млрд тенге;
- переводы в страховые организации – 52,0 млрд тенге;
- в связи с выездом на ПМЖ – 44,6 млрд тенге;
- другим лицам – 0,1 млрд тенге.

Для сравнения – за аналогичный период прошлого года из ЕНПФ было выплачено 156,0 млрд тенге, из них выплаты по наследству 20,7 млрд тенге, переводы в страховые организации 22,2 млрд тенге. Увеличение переводов в страховые организации связано с наступившей в 2019 году возможностью использования ОПВ для получения совокупного с ОПВ страхового аннуитета.

Сумма средней ежемесячной выплаты по графику составила 21 102 тенге, при том, что максимальная сумма ежемесячной выплаты составила – 514 666 тенге.

ЕНПФ в преддверии 2020 года напоминает, что в соответствии с Законом Республики Казахстан «О пенсионном обеспечении Республики Казахстан», предусматривающим поэтапное повышение пенсионного возраста женщин с 2018 по 2027 годы с 58 до 63 лет, необходимо иметь в виду, что, если женщина достигла пенсионного возраста (59 лет) в этом году, но одновременно до 31 декабря 2019 года не обратилась за назначением пенсионных выплат по возрасту, а пришла только в январе 2019 года, то согласно п.1 статьи 11 Закона Республики Казахстан «О пенсионном обеспечении Республики Казахстан» за выплатой она сможет обратиться только после того, как ей исполнится 59,5 лет.

Таким образом, если у вас день рождения, например, 30 – 31 декабря, необходимо за десять дней до наступления 59-летия, но не позднее 31 декабря т.г. обратиться с заявлением о назначении пенсионных выплат по возрасту в ЦОИ, иначе необходимо будет ждать полгода для реализации своих прав на пенсионные выплаты.

Газет Қазақстан Республикасы Инвестициялар және Даму министрлігі Байланыс, Ақпараттандыру және Ақпарат комитетінде 2016 жылдың 21 қаңтарында тіркеліп, №15790-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет шығады. Таралымы 1

ӨЗІН-ӨЗІ ТАҢУ – МӘН БЕРУДІҢ АЛҒАШҚЫ ҚАДАМЫ

Бүгінгі күні біздің елімізде ұлттық және азаматтық құндылықтардың негізінде жеке тұлғаны қалыптастыру және дамыту, жеке адамның рухани қуш-қуат мүмкіндіктерін ашу, адамгершілік пен салауатты өмір салтын қалыптастыру үшін қажетті жағдайлардың барлығы да жасалуда. Тәрбиенің басты мақсаты әр адамның ішкі құндылығын, тұлғалық қасиетін ашып, бағалауға үйрету.

Осы орайда балаларды мейірімді болуға үйрету, өзара түсінудің пен ынтымақтастық арқылы шығармашылық қабілеттері мен әлемдік жағымды қабылдай білу сөзімдерін дамытуға, өмірдің мәнін түсінуге, өз орнын таба білуге тәрбиелеу және «Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік ғылыми жобасының авторы Сара Алыпқызының жобасын қолдау мақсатында дәстүрлі «Өзін-өзі тану: Махаббат пен Шығармашылық педагогикасы» онкүндігі Сапақкөл орта мектебінде жүргізілуде. Онкүндік аясында адамгершілік, мейірімділік сияқты жалпы адамзаттық құндылықтарды қалыптастыруда оқушылардың шығармашылық жұмыстары,

көрме, қайырымдылық акциясы, оқушыларды рухани адамгершіліктің нәрімен сусындату мақсатында мерекелік концерт өткізу жоспарлануда.

Бұл пән жобасының авторы Сара Алыпқызы атап өткендей, «Әр баланың қабілетін ашуы, өзін жол табуы, өзінің күш-жігеріне сенуі - өзінің өміріндегі орнын анықтау үшін өте маңызды! Әлемде махаббат пен мейірімділік аурасын жасай отырып, қарапайымдылық пен махаббат жүректен жүрекке жетіу тиіс». Яғни, әрбір баланың, ата-ананың жүрегіне жылылық нұрын ұялатуда ерқайсысымыздың орнымыз ерекше.

Өскеген ұрпақтың бойына қоғам талабына сай адамгершілік құндылықтарды қалыптастыруда мақсат еткен тәрбие ғана уақытпен үндесіп, қоғам мен тәрбиенің өзара байланысын түзеді. Өзін-өзі тану пәні жалпы адамзаттық құндылықтарға бастар жол.

С.ҚИСЫМБЕТОВА, Сапақкөл орта мектебінің мұғалімі.

МАХАББАТ ПЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ОҢКҮНДІКТІҢ АРҚАУЫ

Рухани-адамгершілік білім беруді басты идея етіп ұстанатын «Бөбек» қорының Президенті Сара Назарбаеваның «Өзінді-өзі тану – рухани өркендеудің түп тамыры және адамгершілік құндылықтардың негізі» - дегендей, өзін-өзі тану авторлық бағдарламасының оқу-тәрбие үрдісіне енгізілуі жақсы бастама десек қателеспейміз. Еліміздің дамуын, болашақ ұрпақты ізгілікке бағыттайтын жаңа қадамы өзін-өзі тану, жобасын дүниеге әкелуі, оны оқушыларға өзін-өзі тану пәні арқылы жүзеге асыруы күмді да қажетті іс. Пәнді ерекшелігі - әрбілім алушының өзін-өзі танып, ішкі дүниесін, өзгені танып-білуі.

Қазіргі таңда оқу, білім алу адамзатқа осы өмірде барлық жауапкершілік сезінуі септігін тигізгі отыр. Қоғам қарқынды дамыған сайын адам баласына деген тәрбиенің мақсаты мен міндеті жаңартылып өмірмен бітімділігі жаңа-жаңа ғылым игерумен қатар білім алушының бойына рухани адамгершілік құндылықтарды: мейірімділікті, қайырымдылықты, адалдықты, өділдікті, махаббатты, сұлулықты, бақытты бағалай білуді бойына сіңіріп, тәрбиелеуді талап ету - қазіргі өмірде басты мақсаттардың бірі.

Өзін-өзі тану – қазіргі қоғамда өте керекті пән. Атынан көрініп тұрғандай, адам өзгені тану үшін алдымен өзін танып білуі шарт. Біздің негізгі бағытымыз осы болмақ. «Ойыл аграрлық колледжінде» жұырда өзін-өзі тану пәні бойынша «Өзін-өзі тану пәні: Махаббат пен Шығармашылық педагогикасы» атты онкүндік өткізілді. Онкүндіктің алғашқы күні салтанатты жиынмен ашылды. «Алтын

жүрек Анамыз» атты С.А. Назарбаеваның қызметі туралы, оның ішінде автордың жазған кітаптары мен Қазақстандық және әлемдік ойшылдардың, педагог-гуманистердің шығармаларының көрмесі және мәнәурет оқу сабағы ұйымдастырылды. Топтарда «Балаға жүрек жылуы» С.А. Назарбаевқа арналған тәрбие сағаттары өтті. «Сен де бір кірпіш дүниеге» тақырыбында кездесу болды. «Жүректен-жүрекке» атты қайырымдылық акциясын білім алушылар ұйымдастырып, үлкен қарт адамға көмек көрсетті. Өзін-өзі тану пәнінің оқытушысы №101 топқа «Сүйіспеншілік-өмір негізі» тақырыбында ашық сабақ өткізді. Сабақ барысында білім алушылардың бойына үлкендерге деген қамқорлық, сүйіспеншілік, мейірімділік қасиеттерін меңгертті. «Руханилықтың мөлдір бұлағы» атты тақырыпта Ана, Мейірім, Бейбітшілік және Достық туралы білім алушылардың шығармашылық жұмыстарының көрмелері ұйымдастырылды. «Патриоттық адамгершілік, қайырымдылық» атты топ арасында дебат өткізілді. «Өзін-өзі тану пәні: Махаббат пен Шығармашылық педагогикасы» атты онкүндік «Бері де сүйіспеншілікте басталды» тақырыбында топтар арасында мерекелік концертті бағдарламамен жабылды. Мерекелік шара соңында онкүндік аясында атқарылған жұмыстарға белсене қатысқан топтар мен білім алушылар Алғыс хаттармен марапатталды.

Сарбина ҚАРАСАЕВА, Өзін-өзі тану пәнінің оқытушысы Ойыл аграрлық колледжі.

ЖРВИ ЖӘНЕ тұмау қезегіміз не?

ЖРВИ – өртүрлі қоздырғыштарымен, соның ішінде парогрипп, аденовирустар, риновирустар, түрлерінен пайда болатын өлемде ең көп таралған тобы.

Тұмау - тұмау вирусымен пайда болатын, тығыз қарым-қатынаста болған кезде адамнан адамға тез таралатын тыныс алу жолдарының жіті инфекциялық ауруы. Тұмау кезінде инкубациялық кезең 1 күннен 4 күнге дейін ауытқиды (еддетте 2-3 күн).

Тұмау қалай таралады? Тұмау вирустары негізінен жетелген және түшкірген кезде ауа тамшы жолымен таралады. Бұл инфекция жұқтырған адам жетелген немесе

ЖРВИ-дің және тұмаудың алдын алудың қандай негізгі шаралары бар? Тұмауға және ЖРВИ-ге қарсы алдын алу шаралары кешенінде вирусты аурулардың алдын алудың екі негізгі тәсілі пайдаланады: ерекше профилактика (вакцинация) және ерекше емес қорғаныс.

Вакцинация өсіресе төуекел топтарындағы – балаларға, қарт адамдарға, жұкті өйелдерге, созылмалы жүрек және өлке аурулары бар науқастарға, сондай-ақ медицина қызметкерлеріне жасалады.

ЖРВИ-дің және тұмаудың ерекше емес профилактикасы: Ауырған адамдармен (балалар-

түшкірген кезде пайда болатын бөлімді тамшылары ауа бойынша беріледі және жанындағы адамдарды ауызана немесе мұрнына түседі.

ЖРВИ-дің және тұмаудың негізгі симптомдары қандай? ЖРВИ кезінде ауру біртіндеп және көп жағдайда шаршағыштықпен, мұрынның бітелуімен басталады, одан кейін ауру асқыған кезде құрғақ жөтел пайда болады.

Тұмауға температураның күрт көтерілуі (жекелеген жағдайларда 40,5 градусқа дейін), жарыққа сезімталдығының жоғары болуы, бүкіл организмнің сырқырауы, сондай-ақ басының және бұлшықеттерінің ауыруы тән. Тұмаудың едәуір белсенді фазасы аурудың үшінші бесінші күндерінде байқалады, ал түпкілікті сауығу 8-10 күндерде байқалады.

Өсіресе вирусты аурулар төуекел тобы деп аталатын кішкентай балаларда, жұкті өйелдерде және қарт адамдарда ауыр өтеді.

ЖРВИ-мен және тұмаумен аурудың қауіп қандай? Тұмаудың кең тараған асқынуы өкпенің қабынуы – пневмония болып табылады. Құрама инфекциялар – вирусты және бактериялық пневмония сирек кездеседі. Тұмаудан кейін жиі пайда болатын басқа да қайталанатын бактериялық инфекциялар: отит (қулақтың қабынуы), фронтит, гайморит және басқалар.

Ойыл аудандық тауарлар мен көрсетілген қызметтердің сапасы мен қауіпсіздігін бақылау басқармасы.

мен) қарым-қатынасты шектеу. Бұл өте тиімді, бірақ ЖРВИ-дің және тұмаудың алдын алуды іске асырудың күрделі әдісі, өйткені адам күн сайын адамдар көп жиналатын орындарға – қоғамдық көлікке, дүкендерге және басқаларға, ал балалар – ойын-сауық мекемелеріне.

Ата-аналар егер балалары сирек және жеңіл түрде ауыратын болса, онда оларды шектемеуге де болатынын ескеруі керек. Бірақ бала жиі ауыратын болса және күзде бронхит, пневмониямен ауырса, баланың қоғамдық ойын-сауықтарға қатысуын барынша шектеу керек.

Жөтелген, түшкірген және кезде аузы мен мұрын орнамалмен жабуы керек, қақырғышты тамшылары инфекцияны жұқтырудың негізгі көздері болып табылады.

Медициналық бетперделерді пайдалану. Ұй-жайды жиі желдету керек, себебі ауа қарқынды алмасқан кезде ауада вирустардың шоғырлануы, тиісінші инфекцияны жұқтыру мүмкіндігі аз болады.

Витаминдер мен ақуызға бай, иммунитетті арттыратын тағам табылады. Құрама инфекциялар – вирусты және бактериялық пневмония сирек кездеседі. Тұмаудан кейін жиі пайда болатын басқа да қайталанатын бактериялық инфекциялар: отит (қулақтың қабынуы), фронтит, гайморит және басқалар.

АБАЙДЫ БҮЛДІРШІНДЕР ДЕ БІЛЕДІ

ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛЫ АҚЫНЫ АБАЙ ҚҰНАНБАЕВТЫҢ 175 ЖЫЛДЫҒЫНА ОРАЙ ЕЛІМІЗДІҢ БАРЛЫҚ ӨНІР КӨПТЕГЕН ІС-ШАРАЛАРҒА УЙЫТҚЫ БОЛЫП КЕЛЕДІ. АБАЙ АТАМЫЗДЫҢ БАЛАЛЫҚ ШАҒЫ МЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ, ТАНЫМДЫҚ ҚАСИЕТТЕРІМЕН ТАНЫСТЫРУ МАҚСАТЫНДА «АСАНӘЛІ» БӨБЕКЖАЙ-БАҚШАСЫНДА ТӨРБЕШІЛЕР ДИНАРА МЕРГЕНОВА МЕН ҚЫЗЫЛГҮЛ ӨШІМ «АБАЙДЫ ТАҢУ - ҰЛТЫҒЫ ТАҢУ» АТТЫ БҮЛДІРШІНДЕРМЕН БІРГЕ АУҚЫМДЫ ШАРА ӨТКІЗДІ.

Айтулы шараға аудандық балалар кітапханасының аға кітапханашысы Гүлайым Қаплиева бүлдіршіндерімізді Абай Құнанбаевтың өмірбаянымен таныстырып, кітаптарына шолу жасады. Сонымен қатар, адамгершілік қасиеттің барлық сырларын ашып, артына өшпес мұра қалдырған ақынның еңбек жолын қамтыған көрме жасақталды. Көрмеге ата-аналар да айрықша үлестерін қосты. Аудандық орталық кітапханамен бірлесіп жұмыстар жүргізіліп, жас кітапханашы Аяжан Бақтығали жас кезінен зерек өскен бала Абайдың рөлін сомдау арқылы ақынның балалық шағын бүлдіршіндерге нақты жеткізді. Сонымен қатар, балабақ-

шамыздың ата-аналары да белсене қатысып, өлеңдерін, қара сөздерін нақышына келтіріп жеткізе, балабақшамыздың балалары да өлең жолдарын жатқа жарыса айтты. Абайды балабақшадан танып, оның шығармаларын бойларына сіңірген ескеден ұрпақтың келешекте саналы, ұлтшыл ұрпақ болып өсетініне үлкен сенімдеміз.

Р.С. Шара соңында балабақшамыздың меңгерушісі Асел Бисебаева белсене қатысқан ауданамыздың кітапханашыларына, ата-аналарға алғысын білдірді.

Динара МЕРГЕНОВА, «Асанәлі» бөбекжай-бақшасында тәрбиешісі.

ҰЛ АҒЫШ ГАЗДАН САҚ БОЛАЙЫҚ!!!

Жылу беру маусымында да өрт оқиғасымен өрттен тараған көмір қышқыл газының улы екендігі айтылып, жазылғанымен өліде болса немқұрайлымын қараудамыз. Атап айтсақ, 2020 жылы ақпан айының 06 күні аудан орталығының 2 тұрғыны моншада суға түсу кезінде табиғи газбен уланды, 09 ақпан күні Ш.Берсиев ауылдық округі, Қаратап ауылының 1 тұрғыны 1 баласымен тұрғын үйінің жылыту пешінен шыққан тұншықтырғыш газымен ұланып Ойыл аудандық аурухана-насына жатқызылды. Уландың себебі 1 жағдайда моншадағы пештің түтін шығу жолындағы жарықтан (трещина) болған, ал 2 жағдайда тұрғын үйдегі пеш жүйесінің түтін құбыры және ессіз дененің құрысу күйге түсу пайда болады. Тұншықтырғыш газымен уланған зардап шегуші алғашқы медициналық көмек көрсетпесе, қайтысы оқиғаға өкеліп соғуы мүмкін.

Улану кезінде алғашқы көмек Зардап шегушіні тұншықтырғыш газы қауіпті шоғырланған бөлмеден шығару кезінде, ең бірінші ұланып қалмас үшін өзінді қауіпсіздендіруді есте сақтаған жөн.

Тұншықтырғыш газымен улануда «у қайтарып» негізгі оттегі қызмет атқарады.

Тұншықтырғыш газбен улануда алғашқы көмек:

Зардап шегушіні таза ауаға шығару. Тұншықтырғыш газдың түсуін жою. Бөлмені желдету (есік терзелерді ашу) бөлмеден шығу.

Егер зардап шегуші сана-сезімде болса мүмкіндігінше үздіксіз таза ауамен тыныс алдыру және мүсөтір спиртін қысқаша демді ішке жұтқызу, денені сылау.

Егер зардап шегуші ессіз күйде болса жасында ер алдыруды есін жыйғаша немесе жедел жәрдем келгенге жасау.

Тұншықтырғыш газымен уланғандығы жөнінде күдік болған кезде жедел жәрдемге хабарлау.

Біз жоғарыда өт жағу маусымы кезіндегі қарапайым өрт қауіпсіздігі талаптарының сақталуын келтірдік. Сондықтан ауданамыздың әрбір тұрғынына өрттерден түрлі зардаптар келмесе үшін, сақтық шараларын орындау кезек күттірмейтін мәселе екендігін ескертіміз келеді.

Көміртек тотығының аз шоғырлану кезінде уланудың алғашқы белгілері пайда болуы мүмкін: жас ағу, бас айналып ауыруы, елсіздік және жүректің айнуы, құрғақ жөтел, ақыл есінің шатасуы, көзге және дыбыстық елестер болуы мүмкін. Уландың белгілерін сезген кезде тез арада бөлмеден таза ауаға шығу керек.

Тұншықтырғыш газдың аз шоғырланған бөлмеде ұзақ уақыт болу тұрғын үйінің жылыту пешінен шыққан тұншықтырғыш газымен ұланып Ойыл аудандық аурухана-насына жатқызылды. Уландың себебі 1 жағдайда моншадағы пештің түтін шығу жолындағы жарықтан (трещина) болған, ал 2 жағдайда тұрғын үйдегі пеш жүйесінің түтін құбыры және ессіз дененің құрысу күйге түсу пайда болады. Тұншықтырғыш газымен уланған зардап шегуші алғашқы медициналық көмек көрсетпесе, қайтысы оқиғаға өкеліп соғуы мүмкін.

Улану кезінде алғашқы көмек Зардап шегушіні тұншықтырғыш газы қауіпті шоғырланған бөлмеден шығару кезінде, ең бірінші ұланып қалмас үшін өзінді қауіпсіздендіруді есте сақтаған жөн.

Тұншықтырғыш газымен улануда «у қайтарып» негізгі оттегі қызмет атқарады.

Тұншықтырғыш газбен улануда алғашқы көмек:

Зардап шегушіні таза ауаға шығару. Тұншықтырғыш газдың түсуін жою. Бөлмені желдету (есік терзелерді ашу) бөлмеден шығу.

Егер зардап шегуші сана-сезімде болса мүмкіндігінше үздіксіз таза ауамен тыныс алдыру және мүсөтір спиртін қысқаша демді ішке жұтқызу, денені сылау.

Егер зардап шегуші ессіз күйде болса жасында ер алдыруды есін жыйғаша немесе жедел жәрдем келгенге жасау.

Тұншықтырғыш газымен уланғандығы жөнінде күдік болған кезде жедел жәрдемге хабарлау.

Біз жоғарыда өт жағу маусымы кезіндегі қарапайым өрт қауіпсіздігі талаптарының сақталуын келтірдік. Сондықтан ауданамыздың әрбір тұрғынына өрттерден түрлі зардаптар келмесе үшін, сақтық шараларын орындау кезек күттірмейтін мәселе екендігін ескертіміз келеді.

А.ТАРЫБАЙ, Ойыл ауданының бөлімнің аға инженері азаматтық қорғау аға лейтенаны.

2020 ЖЫЛДЫҢ 1 ҚАҢТАРЫНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША БЖЗҚ ЗЕЙНЕТАҚЫ АКТИВТЕРІНІҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ПОРТФЕЛІ

Зейнетақы активтерін басқару бойынша толықнақты есеп epf.kz сайтында жарияланған.

Алматы, Қазақстан – 2020 жылдың 1 қаңтарына қарай Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің сенімгерлік басқаруындағы БЖЗҚ зейнетақы активтерінің көлемі – 10 798,31 млрд теңге болды.

БЖЗҚ ресми сайтында зейнетақы активтерін басқару бойынша инвестициялық портфель туралы толық ақпарат жарияланған. Ол «Көрсеткіштер»-«Инвестициялық қызмет» бөлімінде мына сілтеме бойынша қолжетімді:

2019 жылы зейнетақы активтерінің табыстылығы 6,57 пайызды құрады. Ал инфляция деңгейі осы кезеңде 5,4 пайыз болды. Бұл зейнетақы активтерінің нақты табыстылығы оң сипатқа ие екендігін көрсетеді.

2019 жылы есептелген инвестициялық табыстың жалпы сомасы 699,77 млрд теңгеге жетті. Зейнетақы активтері бойынша алынған инвестициялық табыстың құрылымы мынадай:

- бағалы қағаздар, орналастырылған салымдар және «кәрі РЕПО» операциялары бойынша сыйақы түріндегі табыстар 665,06 млрд теңге;
- бағалы қағаздардың нарықтық қайта бағалаудан болған табыстар (шығындар) (35,35) млрд теңге;
- шетелдік валютаны қайта бағалаудан түскен табыстар (шығындар) (7,37) млрд теңге;
- сыртқы басқарудан түскен табыстар 12,94 млрд теңге;
- басқа активтерді (ТҚК) қайта бағалаудан түскен табыстар (шығындар) 19,8 млрд теңге;
- басқа да табыстар 44,69 млрд теңгеге құрады.

Қордың зейнетақы активтері портфельінің басым бөлігі Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарына (40,45 пайыз) тиесілі. Өйткені ол тұрақты және табысты қаржы құралы. Бұл бағалы қағаздардың ағымдағы құны – 4 368,01 млрд теңге. Жыл басынан бергі өсім – 7,64 пайыз. Есепті күнге қарай теңгеден номиналданған ҚР мемлекеттік бағалы қағаздарының өтелуіне қатысты орташа алынған табыс-

тылық жылына 7,8 пайыз, ал АҚШ долларында жылына 4,4 пайыз болды.

2020 жылдың 1 қаңтарына қарай шет елдердің мемлекеттік бағалы қағаздарының (МБК) ағымдағы құны – 1 235,06 млрд теңгені құрап, портфельдегі үлесі – 11,44 пайызды көрсетті. Есепті күнге қарай БЖЗҚ зейнетақы активтерінің портфельіндегі шет елдердің МБК өтелуіне қатысты алынған орташа табыстылық шетел валютасында жылына 2,2 пайызды құрады.

2020 жылдың 1 қаңтарына қарай Қазақстан Республикасының квазимемлекеттік ұйымдары облигацияларының портфельдегі үлесі – 14,86 пайыз болды. Осы қаржы құралының ағымдағы құны – 1 604,96 млрд теңге. Жыл басынан бергі өсім – 23,47 пайыз. Есепті күнге қарай ҚР квазимемлекеттік ұйымдарының теңгеден номиналданған облигациялары бойынша алынған орташа табыстылық жылына 10,4 пайызды, ал АҚШ долларында 5,0 пайызды көрсетті.

Қазақстанның екінші деңгейдегі банкілерінің қаржы құралдары былайша көрсетілген: портфельдің 10,96 пайызы осы банкілердің облигацияларына тиесілі. Олардың ұлттық валютадағы жылдық табыстылығы – 10,0 пайыз, ал АҚШ долларында – 6,4 пайыз. Депозиттердің үлесі – 2,36 пайыз, ал олардың орташа алынған жылдық табыстылығы теңгеден – 9,1 пайыз.

Атап өту керек, 2019 жылы зейнетақы активтерін Қазақстанның екінші деңгейдегі банкілерінің депозиттері орналастыру көлемі 22,74 млрд теңгеге (немесе 8,19%) төмендеді.

Қордың зейнетақы активтері есебін сатып алынған қаржы құралдарының инвестициялық портфельі валюталық тұрғыда былайша келтірілген: ұлттық валютада жасалған инвестиция көлемі – 66,69 пайыз, АҚШ долларында – 30,20 пайыз, басқа валюталарда – 3,11 пайыз болды.

Қордың сенімгерлік басқаруындағы зейнетақы активтері портфельінің құрылымдық үлестірілімі БЖЗҚ Инвестициялық декларациясына толықтырып сәйкес келеді.

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПОРТФЕЛЬ ПЕНСИОННЫХ АКТИВОВ ЕНПФ ПО СОСТОЯНИЮ НА 1 ЯНВАРЯ 2020 ГОДА

Подробный отчет об управлении пенсионными активами размещен на сайте epf.kz

Алматы, Қазақстан – По состоянию на 1 января 2020 года пенсионные активы ЕНПФ, находящиеся в доверительном управлении Национального Банка Республики Казахстан, составили 10 798,31 млрд теңге.

Подробная информация об инвестиционной деятельности по управлению портфелем пенсионных активов размещена на официальном сайте ЕНПФ в разделе «Показатели»-«Инвестиционная деятельность» Доходность пенсионных активов за 2019 год составила 6,57 % при инфляции 5,4 % за аналогичный период, что свидетельствует о реальной положительной доходности.

Начисленный инвестиционный доход за 2019 год составил 699,77 млрд теңге.

Структура начисленного инвестиционного дохода выглядит следующим образом:

- доходы в виде вознаграждения по ценным бумагам, в том числе по размещенным вкладам и операциям «обратное РЕПО» 665,06 млрд теңге;
- доходы (убытки) от рыночной переоценки ценных бумаг (35,35) млрд теңге;
- доходы (убытки) от переоценки иностранной валюты (7,37) млрд теңге;
- доходы от внешнего управления 12,94 млрд теңге;
- доходы от переоценки прочих активов (ПФИ) 19,8 млрд теңге;
- прочие доходы составили 44,69 млрд теңге.

Наибольшую долю в портфеле пенсионных активов ЕНПФ (40,45%) составили государственные ценные бумаги Республики Казахстан, как стабильный и доходный инструмент инвестирования.

Текущая стоимость ГЦБ в портфеле пенсионных активов составила 4 368,01 млрд теңге, увеличившись с начала года на 7,64%. На отчетную дату средневзвешенная доходность с погашением по ГЦБ РК, номинированном в теңге, составила 7,8 % годовых, в дол-

ларах США – 4,4% годовых. Текущая стоимость государственных ценных бумаг иностранных государств на 1 января 2020 года составила 1 235,06 млрд теңге, их доля в портфеле - 11,44%. Средневзвешенная доходность с погашением портфеля ГЦБ иностранных государств на отчетную дату составила 2,2 % годовых в иностранной валюте.

Облигации квазигосударственных организаций Республики Казахстан на 1 января 2020 года составляют 14,86% инвестиционного портфеля пенсионных активов. Текущая стоимость этого вида инструментов составила 1 604,96 млрд теңге, увеличившись с начала года на 23,47%. На отчетную дату средневзвешенная доходность с погашением по облигациям квазигосударственных организаций РК, номинированном в теңге, составила 10,4% годовых, в долларах США – 5,0% годовых.

Финансовые инструменты казахстанских банков второго уровня представлены следующим образом: 10,96 % портфеля размещено в облигации, средневзвешенная доходность которых составляет 10,0% годовых в национальной валюте и 6,4% в долларах США; доля депозитов составляет 2,36% с средневзвешенной доходностью 9,1% годовых в теңге. Надо отметить, что за 2019 год объемы размещения в депозиты казахстанских БВУ были снижены на 22,74 млрд теңге (или на 8,19%).

Инвестиционный портфель финансовых инструментов в разрезе валют, в которые номинированы финансовые инструменты, приобретенные за счет пенсионных активов ЕНПФ, представлен следующим образом:

инвестиции в национальной валюте – 66,69%, в долларах США – 30,20%, в других валютах – 3,11% портфеля пенсионных активов. Структурное распределение портфеля пенсионных активов ЕНПФ, находящихся в доверительном управлении, соответствует требованиям Инвестиционной декларации ЕНПФ.

ЕСКЕ АЛУ

Ойыл ауданы, Берсиев көшесі, Мұратқызы Айжан Бейіскел